

Aan Provinciale Staten

Datum : 3 juli 2012
Uw kenmerk : **2012BEM68**
Ons kenmerk : 80B32285
Contactpersoon : Marlieke van Gulick
E-mail : marlieke.van.gulick@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 2436
Bijlage(n) : N.v.t.

Onderwerp: Ontwikkelingen naar vernieuwd Interbestuurlijk Toezicht

Voorgestelde behandeling: ter kennisname

Geachte dames en heren,

Inleiding

Aanleiding

Via deze brief wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen omtrent de vernieuwing van het Interbestuurlijk toezicht (IBT). IBT is niet nieuw. Het maakt altijd al onderdeel uit van het provinciale takenpakket en richt zich op gemeenten, waterschappen en Wgr-verbanden. Uitwerking volgens het door het kabinet vastgestelde advies van de commissie Oosting betekent wel een herijking van het bestaande IBT. Dit betreft het streven naar eenvormigheid bij de diverse domeinen waarbinnen IBT plaatsvindt m.b.t. informatieverzameling, beoordeling en interventie-instrumenten. Het betekent ook de verschuiving van toezichttaken van Rijk naar provincie. Volgens de nieuwe *Wet revitalisering generiek toezicht* (Wrgt) – die op 22 mei jl. door de Eerste Kamer is aanvaard - is de provincie, als meest nabijgelegen bestuurslaag, straks verantwoordelijk voor het IBT op gemeenten en Wgr-verbanden (de waterschappen vallen niet onder de Wrgt) en moeten provincies en Rijk op een groot aantal beleidsterreinen overstappen van specifieke op generieke instrumenten. Dat zijn het schorsings- en vernietigingsrecht en de indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing. De provincie Utrecht is daarom, net als alle andere provincies, bezig met het implementeren en inrichten van het vernieuwde IBT.

Voorgeschiedenis

De Tweede Kamer heeft op 27 september 2011 ingestemd met de Wrgt. De Eerste Kamer heeft de Wrgt op 22 mei 2012 als hamerstuk aangenomen. Naar verwachting treedt de nieuwe wet op 1 oktober 2012 in werking.

Essentie / samenvatting:

Met het vernieuwde IBT staat de provincie Utrecht voor een aantal veranderopgaven:

- In het vernieuwde IBT worden de provincies, als meest nabijgelegen bestuurslaag, straks verantwoordelijk voor het interbestuurlijk (“verticale”) toezicht op de uitvoering van medebewindstaken van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.¹ Uitzondering hierop

¹ Het (vernieuwde) IBT van de provincie betreft onder meer de uitvoering in medebewind op de volgende terreinen/wetten:

- Wet Milieubeheer; Wabo; Externe veiligheid
- Wet Luchtkwaliteit (Wijziging van de Wet milieubeheer -luchtkwaliteitseisen);
- Wet ruimtelijke ordening;
- Huisvestingswet (statushouders);
- Natuurbeschermingswet;
- Archiefwet;

vormen de beleidsterreinen waarop de provincies geen taak of expertise hebben, zoals het sociale domein waar het Rijk toezichthouder van de gemeenten blijft en de Drank- en Horecawet. Het Rijk houdt op haar beurt toezicht op de uitvoering van medebewindstaken door de provincies.

- De provincie moet – alsmede het Rijk - volgens de nieuwe Wrgt op een groot aantal beleidsterreinen overstappen van specifieke op generieke toezichtsinstrumenten.
- In de nieuwe Wrgt wordt uitgegaan van sober, risicogericht en proportioneel IBT. Vertrouwen en afstand zijn hierin sleutelwoorden. Op basis van deze uitgangspunten moeten er (nieuwe) afspraken met gemeenten worden gemaakt ten aanzien van de informatievoorziening.
- Uitgangspunt in het vernieuwde IBT is dat de provincie en gemeenten zoveel mogelijk aan de voorkant samenwerken, zodat de provincie minder vaak via het verticale interbestuurlijk toezicht hoeft in te grijpen. Het is daarom van belang dat in het nieuwe stelsel de horizontale controle en verantwoording op de uitvoering van de medebewindstaken (dit is onderwerp van IBT naast het in tact gelaten specifiek financieel toezicht, zie voetnoot 1) wordt versterkt. Op provinciaal niveau betekent dit een versterking van de controlerende taak van PS op GS, op gemeentelijk niveau een versterking van de controlerende taak van de gemeenteraad op het college van B&W. Voor de versterking van de horizontale verantwoording wordt de informatievoorziening van de colleges van B&W richting de gemeenteraden extra belangrijk, en ook op provinciaal niveau vraagt dit de aandacht van het College van GS naar PS. De versterking van de horizontale controle en verantwoording is de verantwoordelijkheid van Provinciale Staten, de gemeenteraden en de griffies. Ook de VNG is bezig met het uitwerken van de horizontale controle, namelijk via het Kwaliteitsinstituut voor Nederlandse Gemeenten (KING). Voor de provincie vraagt dit specifiek de aandacht van PS om na te denken over het versterken van de controle op die medebewindstaken waar het Rijk IBT op de provincie houdt. Voor het Rijk geldt immers hetzelfde: als PS de horizontale controle versterkt, dan kan het Rijk de intensiteit van IBT op de provincie verminderen en loopt de provincie minder risico op interventies door het Rijk. Er bestaat – zowel bij het Rijk als toezichthouder als bij de provincie als toezichthouder - een relatie tussen de kwaliteit van de horizontale controle en verantwoording en de intensiteit van het interbestuurlijk toezicht.

De voorbereiding naar het vernieuwde IBT is gericht op het in werking treden van de Wet revitalisering generiek toezicht op 1 oktober 2012. Het streven is om op die datum gereed te zijn met het implementatie- en inrichtingsproces van het vernieuwde IBT. Op dit moment worden per vakgebied de toezichtprocessen in kaart gebracht. Bekeken wordt of en in hoeverre de processen geïntegreerd kunnen worden in één toezichtsproces. Daarnaast wordt de komende periode het risicoprofiel per gemeente en per beleidsveld opgesteld. Ook hier wordt toegewerkt naar een integrale risico-analyse. In de ontwikkeling van IBT wordt nauw samengewerkt met IPO en VNG. De provincie Utrecht zou graag samen met de gemeenten haar nieuwe sobere rol en bijbehorende vraagstukken willen uitwerken en uittesten. Hiervoor wordt nu een pilot ontwikkeld samen met gemeenten. Op die manier kan de provincie in samenwerking met de gemeenten invulling geven aan het vernieuwde IBT.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het doel van de revitalisering van het IBT is dat decentrale overheden minder worden belast en dat het toezicht transparanter en duidelijker wordt. Voor de provincie Utrecht is daarom een goede voorbereiding op het effectief en efficiënt kunnen uitvoeren van het vernieuwde IBT van belang.

Vervolgprocedure/voortgang/financien:

Over de voortgang van het inrichtings- en implementatieproces, over financiering van het vernieuwde IBT (provincies zijn in onderhandeling met het Rijk over overdracht van financiën van Rijk naar provincies vanwege overdracht van IBT taken met name op het VROM domein) en over het inwerking treden van de Wrgt, wordt u per Statenbrief in een later stadium geïnformeerd.

De commissie Oosting heeft de wetgeving voor wat betreft het financieel toezicht op gemeenten (conform Gemeentewet, Provinciewet, Wgr, Wet Fido, Wet Arhi), water (Waterwet en Waterschapswet en voor de Veiligheidsregio) niet aangepast. Oosting laat hier het specifieke toezicht intact. De algemene principes van Oosting zijn hier echter wel van toepassing.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

Voorgesteld wordt om de informatie over de vernieuwing van het IBT voor kennisneming aan te nemen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, H. Goedhart